Heb ei farcio'n amddiffynnol

Cynulliad Cenedlaethol Cymru – Cyfarfod Cyntaf y Grŵp Trawsbleidiol ar Blismona, Ystafell Bwyllgora 5, Tŷ Hywel, Bae Caerdydd, Caerdydd.

Dydd Mawrth 8 Mehefin 2019 am 12.30

(Drafft fersiwn 0.2)

1. Yn bresennol

Cynulliad Cenedlaethol Cymru

John Griffiths AC (Llafur, Dwyrain Casnewydd) - Cadeirydd

Llyr Gruffydd - (Plaid Cymru, Gogledd Cymru)

Siân Gwenllian - (Plaid Cymru, Arfon)

Rhun Ap Iorwerth - (Plaid Cymru, Ynys Môn)

Leanne Wood - (Plaid Cymru, Rhondda)

Mark Isherwood - (Ceidwadwyr)

Becs Parker - Uwch-swyddog Cyfathrebu, Swyddfa John Griffiths AC

Y Comisiynwyr Heddlu a Throseddu

Dafydd Llywelyn - Comisiynydd Heddlu a Throseddu Dyfed-Powys a Chadeirydd Grŵp Plismona Cymru Gyfan.

Jeff Cuthbert - Comisiynydd yr Heddlu a Throseddu ar gyfer Gwent

Alun Michael - Comisiynydd Heddlu a Throseddu De Cymru

Ann Griffith - Dirprwy Gomisiynydd Heddlu a Throseddu Gogledd Cymru

Cerith Thomas - Cynghorydd y Comisiynwyr Heddlu a Throseddu i Dîm Plismona Cymru Gyfan, Ysgrifennydd y Grŵp

Prif Gwnstabliaid

Matt Jukes - Prif Gwnstabl, Heddlu De Cymru

Pam Kelly - Prif Gwnstabl, Heddlu Gwent

Richard Debicki - Dirprwy Brif Gwnstabl, Heddlu Gogledd Cymru

Claire Parmenter - Dirprwy Brif Gwnstabl Heddlu Dyfed-Powys

Paul Morris - Cyfarwyddwr Cynorthwyol - Cydweithio ac Effeithlonrwydd, Heddlu Dyfed-Powys

DRAFT

Gwahoddedigion

Richard Williams - Ditectif Uwcharolygydd, Pennaeth TARIAN ROCU (Uned Troseddau Cyfundrefnol Rhanbarthol)

Karin Phillips - Dirprwy Gyfarwyddwr - Is-adran Diogelwch Cymunedol, Llywodraeth Cymru

Steve Chapman - Is-adran Diogelwch Cymunedol Llywodraeth Cymru, Cydgysylltydd Gwrth-gaethwasiaeth

Steve Carr - Rheolwr Rhaglen Cymunedau Mwy Diogel, Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru

2. Ymddiheuriadau am absenoldeb

Arfon Jones - Comisiynydd Heddlu a Throseddu Gogledd Cymru

Mark Collins - Prif Gwnstabl, Heddlu Dyfed-Powys a Chadeirydd Grŵp Prif Swyddogion Cymru

Carl Foulkes - Prif Gwnstabl, Heddlu Gogledd Cymru

3. John Griffiths AC, Cadeirydd

Croesawodd y Cadeirydd bawb i'r cyfarfod ac eglurodd fod y cyflwyniad ar y thema eisoes wedi'i roi i'r Dirprwy Weinidog Jane Hutt a'r cyn-Weinidog Alun Davies. Drwy wneud hynny pwysleisiwyd y cysylltiadau â gwasanaethau datganoledig fel iechyd, addysg a gwasanaethau ieuenctid. Roedd effaith troseddau cyfundrefnol yng nghyd-destun llinellau sirol a chamddefnyddio sylweddau yn fater i'r holl bartneriaid fynd i'r afael ag ef ac nid dim ond gwasanaeth yr heddlu.

4. Dafydd Llywelyn - Comisiynydd Heddlu a Throseddu Dyfed-Powys a Chadeirydd Grŵp Plismona Cymru Gyfan

Pwysleisiodd y Comisiynydd Llywelyn y cysylltiad rhwng llinellau sirol a chymdeithas ehangach ac roedd yn bwysig tynnu sylw at y cysylltiadau rhwng gwasanaeth yr heddlu ac asiantaethau eraill ynghylch ymyrraeth gynnar a gwaith ieuenctid. Cyfeiriodd at gyfarfod diweddar Bwrdd Plismona Cymru lle amlygwyd ymyrraeth lwyddiannus TARIAN, TITAN wrth dargedu troseddau cyfundrefnol**.**
Cyfeiriodd at bwysigrwydd cydweithio a gwnaeth gynnig i aelodau'r grŵp ymweld â'r ROCUs yn ne Cymru a gogledd Cymru.

CAM GWEITHREDU: Yr Ysgrifennydd i gysylltu â phenaethiaid rhanbarthol ROCUs a'r Cadeirydd i hwyluso ymweliad â'r swyddfeydd lleol i dderbyn cyflwyniad ar drefniadau lleol.

5. Cyflwyniad gan y Ditectif Uwcharolygydd Richard Williams, Pennaeth TARIAN ROCU (Uned Troseddau Cyfundrefnol Rhanbarthol) ar effaith Troseddau Difrifol a Throseddau Cyfundrefnol, gan gynnwys y cysylltiad â 'llinellau sirol' a chyflenwi cyffuriau rheoledig.

5.1 Gwnaeth y Ditectif Uwcharolygydd Richard Williams gyflwyniad ar grwpiau troseddau cyfundrefnol a'r cysylltiadau â chyffuriau rheoledig a llinellau sirol. Nododd hanes TARIAN/ROCU; y

meysydd blaenoriaeth rhanbarthol; trosolwg strategol o grwpiau troseddau cyfundrefnol; gweithgarwch gweithredol a llinellau sirol.

5.2 Diben TARIAN oedd amddiffyn cymunedau de Cymru rhag troseddau difrifol a throseddau cyfundrefnol drwy ganolbwyntio ar y canlynol:

- Y cyflenwad o gyffuriau anghyfreithlon
- Caethwasiaeth a masnachu mewn pobl
- Camfanteisio a chamdriniaeth rywiol plant
- Troseddau economaidd (gan gynnwys twyll a gwyngalchu arian)
- Troseddoldeb seiber-ddibynnol

5.3 Mae'r ROCUs yn arwain yr ymateb gweithredol i droseddau difrifol a throseddau cyfundrefnol ar ran heddluoedd yn eu rhanbarth. Eu nod yw lleihau lefel troseddau difrifol a throseddau cyfundrefnol a rhoddwyd darlun o'r bygythiad cyffredinol i Gymru i'r grŵp ynghyd ag enghreifftiau o sut roeddent yn gweithredu. Darparwyd enghreifftiau o gangiau troseddau cyfundrefnol a'u gweithgareddau i'r grŵp.

5.4 Eglurwyd y diffiniad o linellau sirol fel a ganlyn - mae llinellau sirol yn derm a ddefnyddir i ddisgrifio gangiau a rhwydweithiau troseddol cyfundrefnol sy'n ymwneud ag allforio cyffuriau anghyfreithlon i un neu fwy o ardaloedd mewnforio yn y DU, gan ddefnyddio llinellau ffôn symudol pwrpasol neu fath arall o 'linell fargen'. Maent yn debygol o ecsbloetio plant ac oedolion sy'n agored i niwed er mwyn symud a storio'r cyffuriau a'r arian ac yn aml byddant yn defnyddio gorfodaeth, bygythiad, trais (gan gynnwys trais rhywiol) ac arfau.

5.5 Gosododd grwpiau llinellau sirol lefelau uchel o drais, gan gynnwys defnyddio arfau a drylliau i ddychryn a rheoli aelodau'r grŵp a dioddefwyr cysylltiedig (darparwyd sawl enghraifft i'r grŵp). Maent yn parhau i fod yn fygythiad sylweddol i bobl sy'n agored i niwed ac mae ystod o gyfleoedd i nodi dioddefwyr newydd posibl wedi'u hystyried. Roedd defnyddio ffonau symudol dienw yn parhau i fod yn nodwedd hanfodol o linellau sirol, yn ogystal â mathau eraill o gyflenwi cyffuriau.

5.6 Roedd dros 2,000 o linellau yn genedlaethol ac roedd 130 ohonynt wedi'u nodi ledled Cymru gyda 311 o enwau (31 oed ar gyfartaledd) yn gysylltiedig â llinellau sirol yn cyflenwi crac/cocên yn bennaf. Roedd plant mor ifanc â 14 oed yn ymwneud â llinellau sirol. Yn anffodus pryd bynnag yr oeddent yn cael eu harestio roeddent yn cael eu disodli ar unwaith ac rhaid i'r ateb i'r broblem fod yn fwy cyfannol. Amlygodd Pam Kelly bwysigrwydd gweithio gyda phartneriaid, gan gynnwys yr Asiantaeth Troseddu Cenedlaethol (NCA), yn enwedig gan fod y gangiau'n symud i mewn i ardaloedd mwy gwledig yn ogystal â gweithredu yn y dinasoedd mwy.

5.7 Eglurwyd nad oedd y gwahaniaethau mewn gweithgarwch rhanbarthol o ganlyniad i wahanol ddulliau recordio, ond yn hytrach roedd oherwydd gwahaniaethau fel seilwaith trafnidiaeth a oedd yn gwneud delio yn haws ac a oedd yn effeithio ar farchnadoedd lleol. Abertawe a Chastell-nedd Port Talbot oedd â'r lefel uchaf y pen o farwolaethau oherwydd opiadau yn y DU.

5.8 Amlygodd Richard Debicki mai'r bygythiad mwyaf yng ngogledd Cymru oedd gangiau trosedd o Lannau Mersi a Manceinion. Fodd bynnag, nododd Ann Griffith fod gangiau hefyd yn defnyddio pobl leol yn hytrach na dod â hwy i'r ardal o rywle arall.

5.9 Roedd cysylltiadau â'r rhaglen ysgolion a'r gwaith Profiadau Niweidiol yn ystod Plentyndod (ACEs) yn hanfodol o ystyried camfanteisio ar blant ac yn enwedig y rheini o gymunedau difreintiedig.

5.10 Tynnwyd sylw hefyd at fwy o achosion o droseddau cyllyll yn y cartref yn hytrach nag ymosodiadau yn y gymuned.

5.11 Yn ne Cymru lansiwyd menter i fynd i'r afael â thrais yn erbyn plant a merched.

5.12 Gan gyfeirio at ddadgriminaleiddio cyffuriau rheoledig cyfeiriwyd at y model a ddefnyddir ym Mhortiwgal. Tynnodd Alun Michael sylw nad oedd cyffuriau rheoledig wedi'u dad-droseddoli ym Mhortiwgal ond eu bod wedi mabwysiadu dull iechyd cyhoeddus fel ffordd o ddargyfeirio troseddwyr lefel is allan o'r system cyfiawnder troseddol. Nododd Matt Jukes y byddai'r dull o dargedu ac arestio cyflenwyr yn arwain at y broblem yn ailadrodd ei hun ac roedd angen gwneud pethau'n wahanol ac roedd hynny'n opsiwn posibl i'w ddilyn yng Nghymru. Fodd bynnag, er mwyn iddo fod yn effeithiol, roedd angen darparu adnoddau ar gyfer triniaeth fel rhan o ddull mwy blaengar.

5.13 Cytunodd Siân Gwenllian AC fod angen dull ataliol, mewn partneriaeth, a gofynnodd a oedd yr heddlu yn mynychu cyfarfodydd lleol/rhanbarthol. Mewn ymateb i hyn, cyfeiriodd Matt Jukes at yr angen i alinio strwythurau partneriaeth yn well. Cadarnhaodd AM fod yr heddlu (Comisiynwyr a Phrif Gwnstabliaid) yn wahoddwyr statudol i ddarlledwyr gwasanaeth cyhoeddus a'u bod yn mynychu'r cyfarfodydd hynny. Fodd bynnag, nid oeddent yn wahoddiadau statudol i Fyrddau Cynllunio Ardal ac nid oeddent wedi cael gwahoddiad.

5.14 Cyfeiriodd Ann Griffiths at yr erthygl gwaharddiad gan y Comisiynydd Arfon Jones **yn ddiweddar** a gyhoeddwyd mewn papur newydd cenedlaethol a oedd yn nodi dull arloesol o frwydro yn erbyn camddefnyddio sylweddau.

5.15 Cyfeiriodd Mark Isherwood AC at y cyhoeddusrwydd ynghylch defnyddio ‘sbeis’ yn Wrecsam a'r angen am ddull gwahanol na'r ddeddf crwydradaeth i fynd i'r afael â'r broblem. Roedd y dull a fabwysiadwyd yn Wrecsam wedi denu diddordeb o fannau eraill.

5.16 Roedd Leanne Wood AC yn cwestiynu pam mae Heddlu De Cymru yn arestio mwy o bobl o dan y ddeddf crwydradaeth. Eglurodd Matt Jukes fod y defnydd o'r ddeddf yn ne Cymru yn flaenorol yn is nag ardaloedd eraill a bod y cynnydd wedi sicrhau ei fod yn unol â heddluoedd eraill. Mewn gwirionedd defnyddiwyd y ddeddf mewn nifer fach iawn o achosion. Cyfeiriodd Alun Michael a Dafydd Llywelyn ill dau at waith arloesol yn eu meysydd priodol.

CAM GWEITHREDU: Llunio rhestr o fentrau ymarferol mewn perthynas â gweithgareddau cydweithredol neu ddargyfeiriol a ddefnyddir ledled Cymru i ymdrin ag achosion o gamddefnyddio sylweddau ar gyfer tynnu sylw’r Aelodau atynt.

5.17 Cyfeiriwyd at y Panel Cynghori ar Gamddefnyddio Sylweddau yng Nghymru a gofynnwyd a oedd wedi cyfarfod yn ddiweddar?

5.18 Dywedodd Matt Jukes nad oedd wedi cyfarfod yn ddiweddar ac y gallai llawer o'r materion a drafodwyd yn y grŵp gael eu codi yno.

CAM GWEITHREDU: Y Cadeirydd i ddrafftio llythyr at y Panel Cynghori ar Gamddefnyddio Sylweddau ar y mater o ddefnyddio pwerau datganoledig i ymdrin ag achosion o gamddefnyddio sylweddau yn hytrach na cheisio deddfwriaeth newydd.

6. **<u>Pwnc i'w drafod yng nghyfarfod nesaf y Grŵp Trawsbleidiol ar Blismona</u>**

Gofynnodd y Cadeirydd i'r holl aelodau am eu barn ar y thema ar gyfer cyfarfod nesaf y grŵp. Ymhlith y pynciau posibl blaenorol a amlygwyd mae cam-drin domestig a gwasanaethau a gomisiynir

CAM GWEITHREDU: Holl aelodau’r grŵp

7. <u>Camau gweithredu</u>

1. **Yr Ysgrifennydd i gysylltu â phenaethiaid rhanbarthol ROCUs a'r Cadeirydd i hwyluso ymweliad â'r swyddfeydd lleol i dderbyn cyflwyniad ar drefniadau lleol.**
2. **Yr Ysgrifennydd i lunio rhestr o fentrau ymarferol a ddefnyddir ledled Cymru i ymdrin ag achosion o gamddefnyddio sylweddau.**
3. **Y Cadeirydd i ddrafftio llythyr at y Panel Cynghori ar Gamddefnyddio Sylweddau ar y mater o ddefnyddio pwerau datganoledig i ymdrin ag achosion o gamddefnyddio sylweddau yn hytrach na cheisio deddfwriaeth newydd.**
4. **Gofynnodd y Cadeirydd i'r holl aelodau am eu barn ar y thema ar gyfer cyfarfod nesaf y grŵp.**

Daeth y cyfarfod i ben am 13:25.

DRAFT